

Тема. Усний твір-опис місцевості на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі

**Автор: Рудюк Лариса Володимирівна, учитель-методист,
учитель української мови та літератури
Рівненського НВК «Колегіум»**

Мета. Підготувати восьмикласників до написання твору-опису в художньому стилі, пригадати особливості мовленнєвого оформлення запропонованого виду роботи; удосконалювати навички зв'язного усного мовлення, спонукати учнів до розвитку пам'яті, уваги, творчої уяви; сприяти вихованню любові до рідного краю в цілому й міста зокрема.

Тип уроку. Урок розвитку комунікативних знань і умінь.

Обладнання: відеорепортаж «Вулиця Т. Шевченка», фотоматеріали, роздатковий матеріал, екскурсійні виставки.

Хід уроку

I. Орієнтація діяльності. Визначення емоційного настрою дітей.

Уявити негативний образ на папері, зіжмакати й викинути його.

II. Мотивація навчальної діяльності.

Учитель. З'ясуємо, наскільки ви розумієте поняття «рідний».

Тлумачний словник української мови подає 2 визначення.

Рідний – 1. Який має кровну спорідненість, кровний зв'язок із ким-небудь.

2. Те, що є дорогим, близьким серцю.

- Чи можуть стати рідними місто, вулиця, будинок?

- Яка вона, ваша рідна вулиця? (Учні презентують дослідження, здійснені раніше).

Сторінка творчості.

Зачитати вірші про м. Рівне, складені учнями.

III. Цілевизначення.

1. Повідомлення теми уроку.

2. Визначення очікуваних результатів.

Знати: типи й стилі мовлення, особливості опису як одного з типів мовлення, художні засоби мови.

Уміти: створювати описи, аналізувати художні засоби мови, зв'язно розповідати, знаходити мовленнєві огріхи й виправляти їх.

Розуміти: для чого необхідні вміння складати твір-опис місцевості.

Складати: усні твори-описи вулиці.

IV. Опрацювання нового матеріалу.

1. Бесіда з учнями:

- Скажіть, діти, який тип мовлення ви б вибрали, якби вам довелося розказати про незнайому місцевість? Чому саме опис?

- Що охоплює відразу ж погляд людини, яка вперше опинилася в незнайомій місцевості? (**Де?** (місце), **Що?** (предмети), **Яка?** (ознаки)).

2. Перегляньте відеофільм, з'ясуйте, яку вулицю будемо описувати сьогодні. Так, це вулиця Т. Г. Шевченка (запитати про поета, показати портрет).

Отже, підберіть мовний матеріал.

Що?	Де?	Яка?
Вулиця Шевченка,	у центрі міста,	тиха,
Успенська церква,	поблизу вокзалу,	невелика,
НВК «Колегіум»,	біля р.Усті,	давня,
сучасна будівля,	неподалік проспекту Миру.	затишна,
одноповерхові хати.		зелена.

3. Історична довідка про вул. Т. Шевченка (колишня вулиця Омелянівська):

- розповідь про Успенську церкву;
- повідомлення про І. Гонту й гайдамаків;
- довідка про травника Носаля.

Довідка. Гайдамаки – учасники народно-визвольної боротьби проти польсько-шляхетського гніту у XVIII ст. на Правобережній Україні.

(Розповідь можна проводити під час пішої екскурсії до Успенської церкви).

4. Робота зі зразком тексту-опису.

Виразно прочитайте текст, доведіть, що його написано в художньому стилі. виправіть стилістичні помилки, знайдіть слова й вирази, які не відповідають художньому стилю.

Вулиця мого дитинства

Із недавніх пір для мене стала рідною тиха й невеличка вулиця Шевченка. Тут я провела свої незабутні дитячі роки, сюди я приходжу щодня навідати улюблену бабусю.

Перетинаю проспект Миру й повертаю до хатини, де колись проживали мої батьки. Переді мною відкривається чудовий краєвид із старовинними будівлями. Вони туляться одна до одної вздовж маленької вулиці, у кінці якої видніється культова споруда XVIII століття.

Успенська церква – старовинна історична пам'ятка, яка прикрасила вулицю Шевченка. У далекі часи в її дерев'яних стінах, зведених без жодного цвяха, молився Іван Гонта з гайдамаками. У храм завжди приходили люди зі своїми радощами й бідами, щоб спокутувати гріхи й просити благодаті для рідних й України.

Вулиця Шевченка мені особливо подобається своїм краєвидом. Як вартові, зустрічають перехожих алеї каштанів. Шепіт дерев створює затишок і навіює спокій. Шум великого міста зникає позаду й створюється враження, що потрапляєш до парку.

Вулиця Шевченка є зразком вдалого поєднання минулого й сучасного. На ній гармонійно переплелися старовинні хатки з новими будівлями. Таким сусідством із недавнього часу є колегіум і модерна офісна споруда.

... Зачиняю хвіртку бабусиних воріт і зупиняю свій погляд на осінній вулиці. Вона особливо гарна в цю пору року. Мені стає радісно на душі від того, що це вулиця мого дитинства.

Учні дають відповіді на запитання.

5. Вибірковий диктант

Виберіть із запропонованих слів ті, які доречно використати в художньому описі місцевості.

Тягнеться, знаходиться, ховається, примостився, перебуває, притулився, бути, розташований, розкинувся, розміщений, розіслався, витягнувся, збудований, споруджений, встановлений, вималювався, зведений.

6. Хвилинка релаксації.

7. Користуючись отриманими на уроці знаннями, складіть власний усний твір-опис вулиці Т. Шевченка. Допоможе вам у цьому план.

План

1. Загальні враження від вулиці.

2. Опис місцевості:

а) місце розташування;

б) походження назви,

в) коротка історія;

г) святині вулиці, споруди.

3. Як її не любити!

7. Створення учнями усного твору-опису. Робота з чернетками (7-10 хвилин).

8. Усна презентація власних творчих робіт восьмикласників. Оцінювання.

V. Рефлексивно-оцінювальний етап.

- На уроці мені було легко...

- Я зрозумів (-ла)...

- Чи здійснилися ваші очікування?

- Що було найцікавішим?

- Де ви помилялися?

Самооцінювання (в оцінній картці).

VI. Домашнє завдання. 1. Скласти письмовий твір-опис вулиці, на якій проживають діти.

2. Створити ілюстрації про вулицю свого дитинства.

3. Подати історичну довідку про назву вулиці.

